

Referat despre gandirea prefilozofica in Egiptul antic

Elemente de gandire prefilozofica pot fi gasite in cultura egipteana intr-o masura mai consistenta decat in cea mesopotamiana.

Inca din epoca Regatului Vechi, natura le aparea egiptenilor ca un corp unitar si ordonat. Dar ordonat nu de un zeu, ci de Maat, care este nu numai principiul ratiunii si al justitiei (Maat s-ar putea traduce prin "adevar" si "dreptate"), ci si al ordinii si organizarii lumii. In aceeasi epoca au aparut si atitudini de scepticism religios. In Sfatuirea unui om deznadajduit cu suflul sau unul din textele cele mai interesante ale literaturii egiptene gin-direa laica, eliberata de rigorile teologice, pune la indoiala dogma nemuririi sufletului si, denuntand starea generala de decadenta a vremii, proclama ca singure valori onestitatea si generozitatea si conchide cu recomandarea: "Petrece-ti ziua in veselie si da uitarii grijile". In fine, tot in aceasta perioada apare Ptah-hotep, primul moralist din istorie cunoscut, autorul unor ample invataturi, continand norme de conduita etica si politica.

In perioada Regatului Mediu, odata cu aparitia scrierilor de matematica (Papirusul Rhind) se afirma tot mai mult gandirea abstracta, ideea cognoscibilitatii lumii independent de normele si prescriptiile preotilor, deci o incredere in gandirea individuala, libera, rationala. S-a remarcat (cf. I. Banu) ca tot acum egipteanul a inceput sa intrevada relatiile matematice intre lucruri ca o permanenta universalita; in timp ce ideile de repetabilitate, de necesitate si de universalitatea relatiei constituie tot atatea premise care vor duce mai tirziu la formularea principiului de "lege" si de "legitate".

Cu epoca Regatului Nou a aparut un filon idealist in speculatiile asupra temei "inceputurilor": elementul primordial nu mai este acum apa, deci un element material (ca in cosmogonia heliopolitana), ci zeul Ptah, principiu abstract si unic al tuturor formelor si lucrurilor. Dar atitudinea filozofica a egiptenilor este mai variata si mai independenta de teologie decat s-ar putea crede. Un exemplu in acest sens este acel Cintec al harpistului care, raminand indiferent la normele de viata pioasa si la dogmele teologiei cu privire la viata de dincolo, recomanda o comportare hedonista: "Sporeste inca si mai mult placerile pe care le ai!" Un carpe diem avant la lettre: din secolul al XXI-lea i.e.n.

In ultimele epoci ale istoriei Egiptului antic, spiritul religios a slabit (desi superstitiile au sporit). Gandirea laica a facut progrese, ajungand la concluzii de nuanță materialista chiar si in cosmogonie. Diodor din Sicilia (si alti scriitori antichi care au cunoscut Egiptul) ne informeaza despre credintele egiptenilor care sustineau ca "un sol atat de propice ca al Egiptului a trebuit sa genereze primii oameni. Ploile mari, temperate datorita climei calde au facut aerul foarte potrivit pentru nasterea initiala a animalelor" (ap. C. Daniel). De altminteri, daca filosofi greci dintre cei mai mari au tinut sa cunoasca stiinta si gandirea egipteana (care vor lasa urme in opera lor), este pentru ca la acea data egiptenii cum scria Herodot erau "cei mai intelepti" si "cei mai invatati" oameni, "mult mai isteti la minte decat elenii".